

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 28/06-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. decembra 2006 v pléne zloženom z predsedu Eduarda Bárányu a zo sudcov Jána Auxta, Juraja Babjaka, Alexandra Bröstla, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Jána Lubyho, Lajosa Mészároša a Štefana Ogurčáka vo veci volebnej sťažnosti Slovenskej ľudovej strany, B., ktorou namietala neústavnosť a nezákonnosť volieb do Národnej rady Slovenskej republiky konaných 17. júna 2006, takto

r o z h o d o l :

Volebnú sťažnosť Slovenskej ľudovej strany o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. júna 2006 doručená sťažnosť Slovenskej ľudovej strany, B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala neústavnosť a nezákonnosť volieb do Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) konaných 17. júna 2006.

Sťažovateľka uviedla:

„Podľa názoru sťažovateľa došlo počas volebnej kampane a počas prípravy a priebehu volieb k závažnému porušeniu princípu rovnomernosti rozdelenia a určenia vysielacieho času pre kandidujúce politické strany, v dôsledku čoho bol sťažovateľ v rozpore s Volebným zákonom diskriminovaný voči, nezákonným spôsobom vybraným a určeným, kandidujúcim politickým stranám, a to v takom rozsahu a takou intenzitou, že došlo k porušeniu ustanovení § 24 Volebného zákona ako aj čl. 31 Ústavy Slovenskej republiky, a to z dôvodov nižšie uvedených. (...)

Podľa názoru sťažovateľa došlo pri sčítavaní hlasov odovzdaných pre jednotlivé politické strany vo voľbách v jednotlivých volebných okrskoch k viacerým závažným porušeniam § 36 Volebného zákona. Sťažovateľ sa domnieva, že hlasovacie lístky odovzdané voličmi sťažovateľovi boli alebo pripočítané k hlasovacím lístkom iných politických strán a neboli pripočítané k hlasovacím lístkom sťažovateľa alebo pri sčítavaní hlasovacích lístkov odovzdaných sťažovateľovi prišlo k ich výmene za hlasovacie lístky inej politickej strany.

Sťažovateľ zaznamenal nesúlad medzi počtom v skutočnosti odovzdaných hlasov svojich voličov a počtom odovzdaných hlasov podľa oficiálnych výsledkov Štatistického úradu zverejnených ÚVK. Sťažovateľ vzhľadom na lehotu na podanie sťažnosti a vzhľadom na obvinenia GP SR nepriložil k sťažnosti čestné prehlásenia voličov. V skutočnosti má sťažovateľ už dnes vedomosť o porušovaní § 36 Volebného zákona v 5-tich volebných obvodoch.

Sťažovateľ vzhľadom na časové možnosti preveril iba 5 volebných obvodov, čo predstavuje iba 10 % z celkového počtu volebných obvodov. Sťažovateľ doloží čestnými prehláseniami voličov uvedené, ak ÚS SR zaručí občanom Slovenskej republiky, že ich nebude možné iba na základe čestného prehlásenia o slobodnom a demokratickom odovzdaní volebného hlasu v prospech Slovenskej ľudovej strany zaradiť do zoznamu evidovaných extrémistov, ba dokonca zločincov. Sťažovateľ Ústavnému súdu Slovenskej republiky navrhuje, aby nariadil opätovné sčítanie hlasovacích lístkov vo všetkých volebných okrskoch na území Slovenskej republiky. Sťažovateľ rovnako Ústavnému súdu Slovenskej republiky navrhuje, aby ako skutočnosti známe súdu z jeho činnosti, zohľadnil, pokiaľ ide o rozsah porušovania Ústavy Slovenskej republiky a Volebného zákona,

aj tvrdenia a dôkazy uvedené v sťažnostiach iných sťažovateľov.“

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd rozhodol nálezom, že:

„Volby do NR SR, konané dňa 17. júna 2006, vyhlasuje ÚS SR za neplatné.“

Volebná sťažnosť neobsahovala všetky náležitosti požadované § 20 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), preto bola sťažovateľka vyzvaná na jej doplnenie.

V doplnení sťažnosti doručenom ústavnému súdu 16. augusta 2006 sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd vo veci rozhodol tak, že:

„1. Volby do Národnej rady Slovenskej republiky, konané dňa 17. júna 2006, vyhlasuje Ústavný súd SR za neplatné.

2. V prípade podania sťažnosti na neústavnosť volieb spojenú so žiadosťou o vydanie nálezu o ich neplatnosti nemôžu byť do rozhodnutia Ústavného súdu SR vo veci ústavnosti a platnosti volieb vydané osvedčenia o zvolení poslancov v sťažnosťou napadnutých voľbách.

3. Iba Ústavný súd SR je oprávnený rozhodovať o ústavnosti, či neústavnosti konania právnických a fyzických osôb v Slovenskej republike.

4. Slovenskej ľudovej strane sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume rovnajúcej sa príspevku za osem mandátov v Národnej rade Slovenskej republiky v súlade s § 28 zákona č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach.“

Pokiaľ ide o zastupovanie sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom advokátom (§ 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde), sťažovateľka uviedla:

«Volebná sťažnosť Slovenskej ľudovej strany (v ďalšom Volebná sťažnosť) má plné znenie nadpisu „Sťažnosť podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy SR a § 59 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. s požiadavkou na prerokovanie veci mimo poradia a ustanovenie právneho zástupcu“, pričom v bode IV Volebnej sťažnosti píšeme: „Z dôvodu nemožnosti nájsť právneho zástupcu, bez toho aby sme ho vystavili podozreniu z podporovania činnosti, z ktorej sme podľa nášho názoru neoprávnene obviňovaní, žiadame Ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu v súlade s § 30 Občianskeho súdneho poriadku (III. ÚS 37/02)“. K zásadám

konania patrí nielen zásada materiálnej pravdy a to že rozhodnutie musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu vecí, ale aj nemenej dôležitou zásadou je takisto aj skutočnosť nutnosti uviesť v odôvodnení rozhodnutia prečo nebol rešpektovaný návrh účastníka konania a to dokonca aj v takom prípade ak návrh účastníka konania je podporený iba právnou vetou samotného Ústavného súdu SR znejúcou takto: „Bez výslovnej žiadosti navrhovateľa mu Ústavný súd Slovenskej republiky nemôže ustanoviť právneho zástupcu“.

(...)

Z vyššie uvedených dôvodov doplníme našu Volebnú sťažnosť nasledovne: Odvolávajúc sa na právnú vetu Ústavného súdu „Bez výslovnej žiadosti navrhovateľa mu Ústavný súd Slovenskej republiky nemôže ustanoviť právneho zástupcu“ zdôvodnenú v rozhodnutí uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 37/02 z 21. marca 2002 slovami že podmienku povinného právneho zastúpenia môže navrhovateľ splniť tak, že „... si sám zvolí advokáta alebo komerčného právnik a alebo výslovne požiadava ústavný súd o jeho ustanovenie“, Slovenská ľudová strana opakovane: 1. výslovne žiada Ústavný súd SR o ustanovenie právneho zástupcu, a 2. vyhlasuje, že chce byť v konaní pred Ústavným súdom SR zastúpená. Slovenská ľudová strana svoju výslovnú žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu zdôvodňuje svojou neschopnosťou platiť prípadné záväzky voči advokátovi, aj napriek svojej obete a ochote bojovať za obhajobu ústavného zriadenia súčasnej Slovenskej republiky, z vlastných prostriedkov a ochranou prípadného zástupcu, vykonávajúceho uvedenú činnosť bez nároku na honorár, pred obvinením zo sympatií k jedinej slovenskej katolíckej politickej strane založenej už v 18. storočí.»

II.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom,

neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do národnej rady, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Podľa ustanovenia § 59 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť pre neústavnosť alebo nezákonnosť volieb do národnej rady, do Európskeho parlamentu alebo do orgánu miestnej samosprávy alebo proti výsledku volieb môže podať okrem navrhovateľov uvedených v § 18 ods. 1 písm. a) až e) aj politická strana, ktorá sa na voľbách zúčastnila (...).

Predmetom sťažnosti je námietka sťažovateľky pre neústavnosť a nezákonnosť volieb do národnej rady konaných 17. júna 2006. Sťažovateľka tvrdí, že došlo k porušeniu podmienok pre vykonávanie volieb, a to pri prezentácii politických strán a hnutí zúčastnených na volebnej kampani a pri sčítavaní hlasov volebnými komisiami. Spája porušenie zákonov upravujúcich činnosť elektronických médií s porušením zákona č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách do národnej rady“) a ústavy. Za účastníkov konania označila politické strany a hnutia, ktoré boli vo voľbách konaných 17. júna 2006 úspešné a stali sa parlamentnými stranami a hnutiami.

Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Podľa § 15 ods. 3 písm. e) zákona o voľbách do národnej rady Ústredná volebná komisia prerokúva informácie o zabezpečení rovnosti pridelenia vysielacích časov v televíznom a rozhlasovom vysielaní počas volebnej kampane.

Podľa § 24 ods. 4 zákona o voľbách do národnej rady Slovenský rozhlas, Slovenská televízia a vysielateľ s licenciou rozdelia časy podľa odsekov 1 až 3 rovnomerne medzi kandidujúce politické strany alebo koalície tak, aby určením času vysielania nebola žiadna politická strana alebo koalícia znevýhodnená.

Podľa § 24 ods. 6 zákona o voľbách do národnej rady spory týkajúce sa rovnosti rozdelenia a určenia času na vysielanie politickej reklamy alebo na účasť v diskusných reláciách rieši Ústredná volebná komisia. Jej rozhodnutie v tejto veci je záväzné.

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre zdôraznil, že právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb. V konaní o volebnej sťažnosti nesie dôkazné bremeno sťažovateľ (PL. ÚS 19/94).

V inom svojom rozhodnutí ústavný súd zdôraznil, že právomoc vyhlásiť voľby za neplatné sa uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom hrubo alebo závažne ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, prípadne ak dôjde k opätovnému porušovaniu zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (PL. ÚS 17/94).

V rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 18/99 ústavný súd opakovane uviedol: „Voľby sú prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi. Hrubé, závažné alebo viacnásobné porušenie práv občanov priznaných zákonom alebo ústavou zakladá právomoc ústavného súdu zrušiť napadnutý výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné, pretože namietnuté porušenie práva mohlo ovplyvniť priebeh a výsledok volieb.“

V inom svojom rozhodnutí ústavný súd uviedol, že nezákonnosť volieb musí byť v konaní o volebných veciach podľa § 59 a nasl. zákona o ústavnom súde dokázaná a musí

byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práva, ktoré je v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov (PL. ÚS 21/94).

Sťažovateľka vidí porušenie slobodnej súťaže politických síl v nerovnakých podmienkach prezentácie jednotlivých strán a hnutí a v nedostatkoch pri sčítavaní hlasov vo volebných komisiách.

Pokiaľ ide o záruky stabilizácie demokracie a právnosti štátu, patrí k nim aj princíp ochrany slobodnej súťaže politických síl.

Obsahom princípu ustanoveného čl. 31 ústavy je zároveň aj záväzok ostatných orgánov verejnej moci uplatňovať zákony upravujúce politické práva a slobody jedine spôsobom, ktorý umožní a ochráni slobodnú súťaž politických síl (PL. ÚS 19/98).

Sťažovateľka pripustila, že nemôže dokázať presný počet voličov, ktorých sa jej nepodarilo osloviť, a tým ani preukázať príčinnú súvislosť medzi namietaným konaním (postupom pri určení vysielačieho času pre prezentáciu strán a hnutí) a výsledkom volieb. Nepreukázala tým ani to, či namietané porušenia zákona mali za následok porušenie ústavného princípu, a to ani s rozumnou mierou pravdepodobnosti, ktoré porušenia by mohli ovplyvniť slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Nevedela doložiť ani „hrubosť“ alebo „závažnosť“ porušenia zákona, ktoré by malo za následok porušenie ústavných práv, a tým aj nutnosť ústavného súdu reagovať vyhlásením volieb do národnej rady konaných 17. júna 2006 za neplatné.

Výklad základného práva zaručeného čl. 31 ústavy, ktorý predložila sťažovateľka vychádza z jej predstavy, že toto základné právo chápe ako absolútne. Podľa tohto názoru sťažovateľky by všetky strany zúčastnené na politickom boji mali ústavný nárok na prezentáciu svojich názorov v tom istom čase.

Postup Slovenskej televízie, televízie M. a televízie J. nebol svojvoľný a nezdôvodnený. V situácii, kedy nie je zjavne rozumné organizovať „masové“ diskusie predstaviteľov všetkých politických strán zúčastňujúcich sa volieb, museli televízne stanice zvoliť kľúč či kritérium výberu účastníkov jednotlivých relácií. Výsledky prieskumov verejnej mienky sú vo vzťahu k televíznej stanici „objektívne dané“ a odrážajú v rámci

možností názory voličov, preto výber účastníkov relácií podľa výsledkov verejnej mienky neznamenal porušenie rovnosti pasívneho volebného práva sťažovateľky.

Otázky rešpektovania rozhodnutí Ústrednej volebnej komisie televíznymi stanicami a vhodnosti jej postupu považuje ústavný súd za ústavne závažné, ale v danom prípade od ich zodpovedania nezávisí rozhodnutie o volebnej sťažnosti sťažovateľky.

Navyše, výsledky prieskumov verejnej mienky a volebné výsledky sťažovateľky (ani nič iné) nenaznačujú, že by sťažovateľka bola dosiahla v prípade možnosti prezentácie v uvedených televíziách v iných podmienkach tak odlišné volebné výsledky, že by sa stala parlamentnou stranou alebo by aspoň získala nárok na úhradu volebných nákladov. Len neurčitá možnosť získania iných percentuálnych výsledkov vo voľbách bez možnosti získania poslaneckého mandátu alebo nároku na úhradu volebných nákladov sama o sebe ešte nie je dôvodom na vyhlásenie volieb za neplatné.

Slobodnú súťaž politických síl nemožno chápať ako jedinú prezentáciu v jednom elektronickom médiu a v jednom a tom istom čase a nerealizáciu takéhoto postupu spájať s porušením základného práva zaručeného čl. 31 ústavy. Elektronické médiá sú povinné poskytnúť primeraný priestor a poskytnutie primeraného priestoru politickej prezentácie nemožno spájať s dosiahnutým volebným výsledkom.

Sťažovateľka namieta aj nedostatky pri sčítavaní hlasov, ktoré však nijako hodnoverne nepreukázala.

Ústavný súd opätovne zdôrazňuje, že dôkazné bremeno vo volebných veciach nesie sťažovateľka. V neposlednom rade ústavný súd konštatuje, že ani volebné preferencie sťažovateľky pred voľbami a po ich skončení nezaznamenali zásadný rozdiel, ktorý by dokazoval ovplyvnenie priebehu a výsledku volieb.

Sťažovateľka žiadala o ustanovenie advokáta, čo zdôvodnila svojou nemožnosťou zabezpečiť si právne služby.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 30 a § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku môže ústavný súd ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, advokáta, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť.

Keďže vo veci ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, neboli naplnené všetky tri predpoklady na ustanovenie zástupcu v konaní o volebnej sťažnosti.

V zmysle ustálenej rozhodovacej činnosti ústavného súdu jedným z dôvodov odmietnutia sťažnosti je zjavná neopodstatnenosť, ktorú možno vysloviť, ak ústavný súd nezistí priamu príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sťažovateľ namieta (napr. I. ÚS 54/98, II. ÚS 214/05, III. ÚS 248/05).

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2006